І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXV. Ч. 83. ДЖЕРЗИ СИТІ І НЮ ЙОРК, П'ЯТНИЦЯ, 2-го ТРАВНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, FRIDAY, MAY 2, 1958 No. 83. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ ОБСТОЮЄ ПЛЯН РЕОРГАНІЗАЦІЇ ПЕНТАҐОНУ

АДМІРАЛ БИРК ВИСЛОВИВ ДЕЯКІ ПОБОЮВАННЯ З ПРИВОДУ ПРЕЗИДЕНТСЬКОГО ПЛЯНУ

Президент Айзенгавер

Вашингтон. — Президент Айзенгавер заявив на пресовій конференції, що він і надалі обстоює свій плян реорганізації оборони цієї країни, бо це є дуже важлива проблема нашого існування. Президент сказав, що теперішня організація Пентаґону була плянована в перших роках після закінчення другої світової війни, і тоді пороблено широкі концесії окремим родам зброї, що горді були з своїх осягів на полі бою. Від того часу ситуація значно змінилася, і ми стоїмо перед альтернативою або змінити теперішній стан і пристосувати нашу оборону до теперішніх вимог, або дозволити на те, щоб справа оборони була занедбана задля амбіцій і гордости окремих родів зброї. Президент заявився проти основних змін у своєму пляні реорганізації оборони, але сказав, що він погоджується на неістотні зміни в тому пляні. Айзенгавер заявив, що „справа оборони — це окрема цілість", і тому нею не сміють окремо займатися різні роди зброї. Обороною мусить керувати цілком зуніфікований провід, а ним повинен бути секретар оборони. — Шеф морських операцій адмірал Арлі А. Бирк зізнавав на Комісії Збройних Сил в Палаті Репрезентантів і заявив, що він підтримує „мету" президента Айзенгавера в пляні реорганізації оборони, але одночасно признався, що має деякі „побоювання", щоб здійснення цього пляну не пішло поза інтенції Президента. На думку адмірала Бирка, для здійснення задуму Айзенгавера не треба ліквідувати окремої адміністрації для трьох родів зброї. Шеф морських операцій побоюється, що текст запропонованого президентом законопроєкту може дозволити на те, щоб поважно зменшити авіяцію фльоти і корпусу морської піхоти. З інших внутрішніх справ Президент говорив і про обов'язок Президента. Президент повинен мати ясні думки про всі важливі проблеми і факти, незасмічені подробицями й непослідовностями, щоб він міг видавати осуд про всі справи. Щоб це сталося, то Президент не мусить весь час сидіти у Вашингтоні між паперами. (Це була відповідь демократичним критикам, які не є вдоволені з частих виїздів Президента на відпочинок). Айзенгавер заявив, що пресові конференції в Білому Домі є „дуже гарною американською інституцією", і він їх любить, хоч деколи журналісти ставлять запити не на те, щоб дістати інформацію. Айзенгавер сказав, що незначне зменшення числа безробітних в березні ще не мусить свідчити про те, що економічна знижка вже скінчилася. Уряд слідкує за цією справою і гадає, що само тільки зменшення податків не поліпшило б економіки. Хоч Айзенгавер є „гарячим приятелем" віце-президента Ричарда М. Ніксона, то він не може вже тепер сказати, що буде його підтримувати як кандидата на президента в 1960 році, бо Республіканська партія має багато людей, з яких можна буде вибрати президентського кандидата.

Алкорн передбачає перемогу республіканців у виборах до Сенату

Вашингтон. — Голова Крайового Республіканського Комітету Мід Алкорн склав заяву, що в цьогорічних виборах до Конґресу його Республіканська партія здобуде контролю не тільки в Палаті Репрезентантів, але також і в Сенаті. Тиждень тому Алкорн заявив був, що республіканці зможуть здобути більшість тільки в Палаті Репрезентантів, а контролю в Сенаті затримають демократи. Деякі республіканці, в тому і президент Айзенгавер, не були вдоволені з тієї заяви Алкорна, тому він тепер в листі до республіканської конґресменки Кетрін Ст. Джордж із Ню Йорку заявив, що республіканці зможуть мати більшість в обох палатах Конґресу, якщо виставлять сильних кандидатів і якщо вестимуть енерґійну виборчу кампанію. До виборів ще повних шість місяців. — Одночасно повідомляють, що республіканський сенатор із Вермонту, Ралф Фландерс, який має 78 років, не буде старатися про перевибір цього року з огляду на свій вік. Це вже 5-ий республіканський сенатор, який не буде кандидувати. Інші сенатори такі: — Вільям Д. Новленд (Каліфорнія), Вільям Е. Дженнер (Індіяна), Едвард Мартин (Па.) і Г. Александер Смит, Н. Дж.

В АМЕРИЦІ

● **90-річний друкар** із Ля Кросс, Висконсін, Вік Бушман від 1928 року, коли померла його жінка, щороку приїжджає до Ню Йорку на два тижні, щоб відвідати всі так звані „музичні комедії". Цього року старик із вдоволенням вернувся додому, хвалячи нюйоркський Бродвей.

● **Поштовий департамент** випустив марку для відзначення 200-річчя з дня народження п'ятого президента ЗДА — Джеймса Монро, що народився 28-го квітня 1758 року і маючи 19 років приєднався до революції. Він був президентом від 1817 до 1820 року.

● **В Окін**, Оклагома, відбулося 19-те з черги полювання на тарахковців. Зловлено 3.924 змії загальною вагою 4.476 фунтів. Міжнародне Товариство Мисливців продає цих отруйних змій до зоопарків, фармацевтичних фірм і підприємців, які використовують їх отрую, шкіри і м'ясо.

● **Президент Айзенгавер** дістав у подарунок альбом із фотографіями з Денісону, Тексас, зокрема фотографією дому, в якому він народився. Окремий комітет подбав про те, щоб той дім виглядав так, як в 1890 році. Віддячуючись голові цього комітету Веб Меддокові, Президент подарував йому шлюбне фото свого батька й матері.

● **Директор** Крайової Фундації Ален Т. Вотерман повідомив, що американські штучні сателіти зібрали нові цінні відомості про космічне проміння. Вотерман сказав, що „це проміння, очевидно, не виходить із Сонця". Докладні інформації про це будуть опубліковані в найближчих днях.

● **Монсеньйор Джеймс В. Гарт** із Ню Йорку, який заступав кардинала Спеллмана на сніданку поштових працівників після спільного Причастя, заявив, що „принаглювання СССР до конференції на вершинах, свідчить про те, що конфлікт між комунізмом і релігійним вільним світом загострюється.

Тисячі осіб оваційно вітали Ніксона в Буенос Айресі

Буенос Айрес. — Віце-президент Ричард М. Ніксон 30-го квітня прибув разом із дружиною до столиці Арґентини, де має заступати през. Айзенгавера на інавґурації нового президента Арґентини Артура Фрондізі. Американського віце-президента вітали тимчасовий президент генерал-майор Педро Е. Арамбуру і тимчасовий віце-президент адмірал Ісаак Рохас та тисячі людей, які оваційними окликами в честь Ніксона виявляли своє вдоволення з приїзду американського віце-президента. Численні особи просили в Ніксона автографів, коли він перебував на летовищі, де його зустрічав адмірал Рохас і кількадесять достойників.

Сенат ухвалив законопроєкт про збільшення платень військовикам

Вашингтон. — 29-го квітня Сенат більшістю всіх 87-ох присутніх сенаторів прийняв законопроєкт про збільшення платень тим військовикам, які служать при війську довше як два роки. Коли б Конґрес ухвалив той закон, то він коштував би державну скарбницю 577 мільйонів долярів річно, а всі військовики дістали б збільшення платні на 6 відсотків. Ухвалений Сенатом законопроєкт переходить до окремої конференції, складеної з сенаторів і конґресменів, яка має узгіднити різниці від редакції Палати Репрезентантів, яка признала на збільшення платень військовикам аж 683 мільйонів дол. Офіцери й вояки, які виконують небезпечну службу, діставатимуть окремі винагороди.

В 1957 році американці пожертвували на каледжі $833 мільйони

Ню Йорк. — Рада Фінансової Допомоги Вихованню та дві інші аґенції опублікували звіт про допомогу американського громадянства високим школам (каледжі й університети), з якого виходить, що в 1957-му році приватні пожертви на академічне шкільництво виносили дуже поважну суму — 833 мільйони долярів, для 910 каледжів. В 1955-му р. зроблено було перший список всіх жертв, з якого виходить, що тоді 728 академічних шкіл мали прибутків із приватних пожертв тільки 336 мільйонів долярів. В тих двох роках пожертви діставали ті самі 53 каледжі, і порівняння отриманих сум в обох роках показує, що пожертви і дарунки збільшилися на 102 відсотки. Економічна знижка в цій країні досі не мала впливу на пожертви компаній та інституцій для каледжів, але якби господарська криза тривала довший час, тоді пожертви зменшувалися б.

Ще про з'їзд „Самопомочі" в Ню Йорку

До поданих уже інформацій про делегатський з'їзд Об'єднання Українців в Америці „Самопоміч", надрукованих у „Свободі" з 29-го квітня, слід додати, що почесним членством тієї організації, крім ред. Василя Мудрого були відзначені ще пп. Юліян Ревай, інж. Олександер Гладишовський і проф. Михайло Лисогір з Ню Йорку та п. Емануїл Притула з Балтимору і п-ні Катерина Гульчій з Шикаґо. З'їздові передавав привітання від Відділу „Самопомочі" в Дітройті д-р Олександер Марітчак, відомий український діяч і громадянин, оборонець в політичному процесі сл. п. Біласа і Данилишина. В понеділок 28-го квітня, д-р Ол. Марітчак відвідав головну канцелярію УНС та В-во „Свободу" в Джерзі Сиьі, живо інтересуючись станом і працею цих інституцій. З нагоди 10-річчя „Самопомочі" видано ілюстрований Ювілейний Альманах з багатим інформаційним матеріялом про працю і досягнення тієї організації.

В Ню Йорку відбудеться Весняний равт мистців

Ню Йорк. — Широке заінтересування серед українців нюйоркської метрополії і навіть дальших українських осередків викликав заповіджений на день 3 травня ц. р. „Весняний равт мистців", що про нього заповідають по-мистецьки виконані афіші на вітринах українських крамниць і в домівках українських установ. Влаштовує равт комітет видавання мистецьких монографій і ввесь дохід з „Весняного равту мистців" призначений на видання монографії про невіджалуваної пам'яті мистця і педагога Мирослава Радиша. До почесного комітету равту входить ряд пань і видатних діячів із громадського і мистецького світу. Відбудеться равт в суботу 3 травня о год. 9 вечора в залі „Сентрал Пляза" при 111 Друга Евню в Ню Йорку. Гратиме під час равту відома оркестра В. Босого.

УКРАЇНСЬКА ХРОНІКА

● **Президент Комітету Українців Канади о. прал. В. Кушнір** відвідає в днях 7 до 11 травня ц. р. Торонто і візьме участь у спеціяльному засіданні екзекутиви тамошнього Відділу КУК-у дня 7 травня, як теж у звичайних річних зборах цього Відділу, що відбудуться дня 9-го травня. В неділю 11 травня відбудеться в авдиторії УНО зустріч громадянства з о. прал. В. Кушніром, під час якої він виголосить доповідь на тему „Українці Канади в дії".

● **Першу річницю створення Української Митрополії в Канаді** відзначать українці католики Манітоби в Канаді Богослужбами й урочистостями в неділю, дня 4 травня ц. р. Ранком буде відправлена в Катедрі св. Володимира і св. Ольги Архиєрейська Служба Божа й увечорі цього ж дня відбудеться урочиста Академія, яку відкриє сен. Василь Вал і під час якої головну промову виголосить Преосв. Митрополит Кир Максим Германюк.

● **З'їзд Української Національної Єдности у Франції** відбувся в Парижі в днях 5 і 6 квітня ц. р. Крім ділової частини, відбулося в рямках З'їзду закінчення Ювілейного Року „Українського Слова". Святочна Сесія з'їзду була присвячена 40-літтю української державности, вкладові Націоналістичного Руху у Визвольні Змагання, а увечорі 6 квітня Організація Української Молоді у Франції дала багату програму української пісні й танку. В Сесії узяв участь Голова ПУН полк. Андрій Мельник, що виголосив привітальне слово, та інж. О. Бойдуник, що виголосив доповідь. З дальшими доповідями виступали інж. А. Жуковський та ред. О. Жданович.

● **Пам'ятник Миколі Лисенкові**, основоположникові української клясичної музики, відкрито в його рідному селі Гриньки на Полтавщині. У відкритті пам'ятника взяв участь теж і син композитора Остап Лисенко.

● **Д-ра Віктора Білана**, українського лісівника, покликано на професора дослідної лісової фізіології на факультеті лісівництва у Каледжі ім. Ст. Ф. Остенва в Норт Каролайні. Д-р Білан, після закінчення гімназії в Станиславові, студіював лісівництво у Львові і потому у Мюнхені, де в 1949 р. одержав ступінь „дипломованого лісничого". Переїхавши в 1950 р. до ЗДА, продовжував свої студії в Дюкському університеті в Диргем, Н. К., і в 1957 р здобув там докторат лісівництва.

ЗДА стривожені подіями в Індонезії, але далі — невтральні

Вашингтон. — Президент Айзенгавер, заінтерпельований на останній пресовій конференції в середу 30 квітня щодо становища З'єдинених Держав супроти подій в Індонезії, заявив коротко, що державний департамент запевнить ще раз уряд Індонезії, що ЗДА зберігають „дбайливу невтральність". Зрештою, Президент не хотів вдаватись у ближчий розгляд цих справ, звернувши тільки увагу, що в кожній громадянській війні, чи революції, появляються міжнародні авантуристи, які задля пригод чи матеріяльних користей встрявають туди. Коментуючи ті завваги Президента, американська преса звертає увагу, що президент Індонезії Сукарно щораз виразніше схиляється в сторону комуністів. В минулому тижні він вказував на „імперіялізм і капіталізм" як на два найбільші лиха та пророкував „перемогу соціялізму". Недавно він прославляв господарський розвиток в комуністичному Китаї, кажучи про те, що господарка в Китаї більш відповідає відносинам в Індонезії, ніж господарська система в ЗДА. Індонезійський прем'єр Дюанда скаржився, що американські й націонал-китайські пільоти беруть участь в громадянській війні по стороні революціонерів. Дюанда конкретно наводив 5 налетів у користь революціонерів. Поява літаків, які помагали б справі протикомуністичних революціонерів, це новина в Індонезії, бо повстанці не розпоряджали ніяким летунством. Часописні коментарі передбачають швидкий провал революції і висловлюють острах, що тоді ще більше зростуть в Індонезії впливи комуністів. Тому, що це країна з 85 мільйонами населення і охоплює надзвичайно важливий географічно-стратегічний обшир поміж азійським суходолом та Австралією і Філіпінами — то за розвитком подій в Індонезії з найбільшою увагою стежать в Австралії, у Манілі і у Вашинґтоні.

У Польщі загострюється сталінський курс

Варшава. — Раптове димісіонування міністра освіти Кароля Курилюка викликало загальну інтерпретацію, як новий доказ загострювання сталінського курсу зі шкодою для свободи розвитку польської літератури й мистецтва. У спорі над проблемою свободи друкованого слова, чи підпорядкування його строгій партійній цензурі, Курилюк буцім-то обороняв право письменників і мистців до творення за власною інвенцією. Тому він був наче покровителем молодого письменника Марека Гласка, який викликав гострий фермент в партії своїми дуже реалістичними оповіданнями, що в них змальовує нужду в комуністичній Польщі. Курилюк одобрив фільм „Вісім днів у тижні", оснований саме на такому реалістичному, для комуністів неприємному оповіданні Гласка, але „сам" Гомулка, оглянувши той фільм, гостро проти нього виступив. Партійний провід був теж, нібн, проти того, щоби дати Гласкові пашпорт на виїзд до Франції, але заходами Курилюка Гласко туди таки поїхав (про це — дивись окремий допис з Парижу на 2-ій ст. нинішнього числа „Свободи"). Курилюк був міністром освіти від 1956 р. Покищо не відомо, хто буде його наступником.

Захід не погодиться на „паритет" у розмовах з СССР

Вашингтон. — Англійський і французький амбасадори у Вашингтоні, перевівши довгі наради у державному департаменті, прийшли до одностайного ствердження, що не можна погодитись на совєтську вимогу, щоб у підготовчих нарадах у Москві над новою конференцією „на вершинах" брали участь також тамошні посли Польщі і Чехословаччини. Коли б Захід прийняв таку вимогу Громика, тоді — мовляв — признано б суверенний характер совєтських сателітів, насправді в більшій чи меншій мірі залежних від Совітів, та признано б їх компетенцію брати участь у вирішуванні також тих великих міжнародних проблем, до яких совєтські сателіти ні трохи не причетні. Нотою з четверга мин. тижня три західні великодержави жадали від Москви, щоб їх амбасадорів запрошувано на підготовчі розмови щодо конференції „на вершинах" одночасно, а не окремо. Громико цю вимогу відкинув і поставив контрпропозицію — щоб саме нараджуватись, в ім'я „паритету" — спільно з польським і чеським представниками. На згаданій нараді у державному департаменті устійнено, що з двох зол треба прийняти менше і що треба погодитись на Громикову забаву — ведення окремо розмов з кожним із трьох західніх амбасадорів. Відповідну ноту вже складено і її вислано до Лондону і Парижу для одобрення тамошніми урядами, після чого вона буде негайно передана Москві.

„Кукуруза для Украины ... для нас лучше картошка" — заявляють земляки Хрущова

Московські газети „Правда" й „Ізвестія" з дня 26 квітня ц. р., надрукували дослівний текст промови совєтського прем'єра і першого секретаря КПСС, Нікіти Хрущова, що його дехто із західніх публіцистів і навіть з-поміж українських журналістів пробує зараховувати до українців, а його рідне село Каліновку, хомутовського району в Курській області до України. Промова Хрущова була виголошена в Курську дня 25-го квітня ц. р., з приводу надання Курській області ордену Леніна і Хрущов звертався до представників курських колхозів, як до „дорогих моїх земляків-курян" і підкреслював це своє „землядтво" кількома наворотами. Велику частину своєї промови присвятив Хрущов досягненням свого рідного села Каліновки, що його репрезентували такі земляки Хрущова, як доярка Аллябьева, керівник „молочно-товарной ферми" І. Н. Белкін, предсідник колгоспу Каліновки В. В. Грачев й каліновський агроном Д. Е. Ванін, усі нагороджені орденами Леніна і золотими медалями „Серп і молот". Особливо прославляв у своїй промові Хрущов доярку і комсомолку тов. Аллябьеву, яка, мовляв, „поддержала честь моего родного села". Під час обговорювання досягнень Каліновки і сусідніх районів, Хрущов торкнувся теж і проблеми вирощування кукурудзи, критикуючи гостро тих „товаришів" з-поміж сільсько-господарських керівників, які не хочуть вирощувати кукурудзи, мовляв, „Кукуруза — это не наша культура, она подходит для южных районов страны, Украины. А для нас — лучше картошка". Після виголошення промови і надання орденів і відзначень Хрущов відфотографувався разом із своїми „землякими".

ЗДА ГОТОВІ НА КОМПРОМІС У СПРАВІ АРКТИКИ

ПРЕЗИДЕНТ „СУМНИЙ" З ПРИВОДУ СТАНОВИЩА ХРУЩОВА В ЦІЙ СПРАВІ

Вашингтон. — З'єднені Держави готові погодитись на компромісову формулу, придуману Швецією у справі контролі над полярним обширом, над якою нараджується Рада Безпеки Об'єднаних Націй. На вівтірковому засіданні Ради Безпеки американський делеґат Генрі Кебот Ладж боронив американську резолюцію, яка закликала 5 держав із минулорічної конференції роззброєння, плюс Норвегія і Данія, щоб вони відбули конференцію в справі встановлення міжнародної контрольної інспекції над арктичним обширом, задля відсунення небезпеки несподіваної атаки почерез стратегічно дуже важливий обшир. Совєтський делеґат рішуче противився, заявивши, що Рада Безпеки зійшлась була не для обмірковування американського внеску, який має „диверсійний характер", а совєтської скарги проти американських летів в сусідстві арктичного обширу, які становлять „небезпеку для миру". У совєтській резолюції казалось, що справа охоронних засобів проти несподіваної атаки має бути одною із проблем, що їх обмірковуватиме найближча східньо-західня конференція голів урядів. Шведський делеґат запропонував компромісову резолюцію, а саме, щоб прийняти американський внесок з додатком, що ця справа має бути спершу вирішена на конференції „на вершинах". Америка — за пресовими твердженнями — готова погодитись на таку компромісову формулу, щоби оминути совєтське „вето", яке було б невідхильне, коли б прийшло до голосування над американською резолюцією в її первісній формі. Рада Безпеки зійдеться в цій справі знову в п'ятницю 2-го травня ц. р.

Президент Айзенгавер, запитаний на своїй останній пресовій конференції в середу 30-го квітня ц. р. про його думку на становище Хрущова в цій справі, відповів, що він, „не почуваючи жалю ані гніву відчув радше смуток", коли дізнався, що Нікіта Хрущов назвав пропаґандивним маневром американську пропозицію щодо контролі арктичного обширу. Президент запевнив, що це дуже поважна пропозиція, подумана, як засіб для відпруження міжнародної атмосфери, що стоїть під тиском постійного страху перед можливістю несподіваної атаки, та як перший крок до ширшого роззброєння. Відповідаючи на інший запит на тій самій конференції, Президент заявив, що ЗДА не змінили свого становища в справі міжнародного роззброєння, що його займали були в минулому році, коли на Лондонській конференції роззброєння представлено детайлізований плян такого роззброєння. Президент поручав ще раз той плян, назвавши його „вичерпним і розумним", та висловив надію, що Совєти „змінять своє становище".

Звільнено з-під секвестру фонди Єгипту в ЗДА

Вашингтон. — На доручення міністерства скарбу у порозумінні з державним департаментом звільнено з-під секвестру $26,000.000, власність Єгипту, в американських банках. Американський уряд наклав був на ці гроші секвестр в липні 1957 року у зв'язку з проголошенням націоналізації Суезького каналу. Первісна сума була багато вища, близько $40,000.000, але ступнево звільнювано менші квоти задля вможливлення Єгиптові оплачувати кошти утримання єгипетської амбасади в Америці та делеґації в Об'єднаних Націях. Звільнення рештуючої суми стоїть у безпосередньому зв'язку з умовою, що її передучора підписано в Римі між Компанією Суезького Каналу і Єгиптом щодо відшкодування названій Компанії за втрати, що їх вона зазнала від Єгипту внаслідку націоналізації каналу. Хоча завершення цієї умови має прийти в переговорах щойно після повороту президента Насера з Москви в другій половині цього місяця в Каїро, проте вже тепер не підлягає сумніву, що прийде до остаточної згоди і тому американський уряд не бачив причини дальшого заморожування тих єгипетських грошей.

Арештовано знову колишнього прем'єра Кашміру

Ню Делі. — У місцевості Срінаґар у Кашмірі арештовано в середу 30 квітня вдруге колишнього прем'єра тієї країни, старого шейха Абдуллаха, званого „левом Кашміру". Він просидів був у в'язниці 4½ року та 8 січня ц. р. вийшов на волю, але зараз потім почав знову вести активну кампанію проти приналежности Кашміру до Індії, а за плебісцитом, не приховуючи своїх симпатій до мусульманського Пакістану. Про-індійський прем'єр Кашміру Бакші Гулям Мохаммед перестерігав старого шейха, щоб він не провокував уряду. Теперішнє арештування пояснено, що, мовляв, перебування Абдуллаха на волі було „риском" для країни. Індія стоїть на становищі, що Кашмір є вже інтеґральною її частиною. Прем'єр Неру буцімто знав про намір вдруге арештувати шейха Абдуллаха.

У СВІТІ

● **Ватиканський орган „Оссерваторе Романо"** посередньо виправдував мадярського архиєпископа Йосифа Греса, діючого голову Католицької Церкви на Мадярщині й заступника кардинала Міндсенті, — за „сердечність", яку він проявив супроти Нікіти Хрущова під час недавньої його візити на Мадярщині. Західні газети принесли світлину, як архиєпископ Грес і Хрущов, всміхаючись, стискають один одному руки. „Оссерваторе Романо" пише з цієї нагоди, що духовники на Мадярщині „є в'язнями бюрократично-поліційного режиму, хоч назовні ніби втішаються особистою свободою".

● **Норвезький міністер** закордонних справ Гальвард Лянґе запевнив у парляменті, що большевики влаштовують цілий ряд ракетних баз на терені Східньої Німеччини, Чехословаччини і Польщі. Засяг ракет має охоплювати цілу західню Европу.

● **У Стокгольмі**, на очах 3,500 глядачів у цирку Пініта дель Оро, світової слави 27-річна еквілібристка впала з великої висоти на арену. Артистка зазнала тяжких внутрішніх ушкоджень, але — за твердженням лікарів — житиме. В Голлівуді приготовляли фільм з Пінітою в головній ролі.

● **Перед будинком індійського парляменту** відбулася демонстрація проституток, які роздавали летючки проти проєктованого закону, за яким мають закрити тисячі публічних домів. Дві делеґатки від проституток вручили в парляменті петицію, адресовану на ім'я прем'єра Неру. Головним арґументом проти згаданого законопроєкту є те, що сотні тисяч жінок, які мешкають тепер у контрольованих санітарною і міською владою публічних домах, вийшовши на вулиці, загрожуватимуть публічній моралі гірше, ніж це було досі.

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПРОТИ АТОМОВОГО ПЕРЛ ГАРБОРУ

Розмірно недовга історія З'єдинених Держав записала подію, яка особливо потрясла була цілим народом і цілою державою: несподіваний наскок 8 грудня 1941 року ескадриль японських бомбардувальників на зосереджену в Перл Гарборі американську воєнну фльоту. Протягом буквально двадцятьох хвилин знищено тодішню морську потугу Америки й поставлено країну в обличчі небезпеки, що її американський нарід зумів перебороти тільки завдяки величезному зусиллю всіх змобілізованих господарських ресурсів і людського потенціялу. Навчені тією смертельною лекцією, державні керівники Америки усвідомили, що подібна небезпека, тільки в куди страхітливіших розмірах, знову загрожує країні. Це сталося вліті минулого року, коли большевики почали нахвалятись переведенням успішних спроб із далекобійними трансатлантійськими ракетами. Коли Хрущов почав погрожувати Заходові „зметенням з поверхні землі" — він напрочуд нагадував Гітлера, що, хоч не зумів змести з поверхні землі Англії, все ж покрив її румовищами. Ці хрущовські погрози перестали звучати, як пропаганда, коли Совєти випустили обидва „спутніки", особливо другого, півтоннової ваги, бо це був наявний доказ того, що большевики розпоряджають ракетами величезної сили і засягу. В атомовій добі такі ракети зможуть переносити атомово-водневі стрільна і нищити визначені цілі — через континенти й моря.

Щоб забезпечити країну від такої небезпеки, Летунська Стратегічна Команда поставила одну третину своїх бомбардувальників в стан постійного поготівля. Щоб забезпечити американське летунство від знищення його несподіваними наскоками на летовища, на яких воно зосереджене, частина літаків постійно знаходиться в повітрі. Разом із Канадою ЗДА простягнули впоперек північно американської смуги радарну сіть, яка автоматично сиґналізує наближення чужих літаків. Не винайдено ще способу внеможливити калет керованих ракет і знищити всі літаки, які з шаленою швидкістю летіли б крізь радарну сіть. Частина їх була б знищена літаками-знищувачами й протилетунською артилерією, але частина таки — як твердять фахівці — могла б долетіти до наміченої цілі, хоч може вернулось би їх уже зовсім небагато. Тому за найдоцільніший спосіб відстрашити большевиків від наслідування японців з 1941-го року завжди ще є проголошена вже кілька років тому Доллесом стратегія „масової відплати". Найпереконливішим для большевиків аргументом є реальна перспектива, що, на випадок їхнього наскоку на Америку, негайно, протягом найближчих годин, незалежно від спустошення, що його зазнала б Америка, совєтська територія була б знищена концентричними налетами через північний полярний обшир і з численних заморських, суходільних та „плаваючих" баз.

Оце саме найбільш хвилює й сердить Москву. Вона не всилі освоїтися з думкою, що світ знає її справжні заміри і свідомий її готовости вжити всякого підступу і всякої жорстокости, аби тільки опанувати ще вільну частину світу. Відсіль — постійне домагання скасувати американські заморські бази. Відсіль і остання скарга проти Америки перед Радою Безпеки Об'єднаних Націй за „загрозу мирові" — вишкільними летами американських бомбардувальників з підлеглого Стратегічній Команді летунства, готового саме до негайної відплати на випадок совєтського наскоку. Совєти хотіли б, щоб доля Америки, отже й цілого вільного світу, залежала від їхньої ласки-неласки. Тоді вони продиктували б і міжнародне роззброєння і співіснування, і перевели б об'єднання Німеччини і розв'язали б проблеми Північної Афики та Середнього Сходу — за своїми рецептами і зразками. І тоді настала б „ідилія" у світі — така сама, яка існує нині в сателітних країнах Середньої Европи і на теренах Совєтського Союзу між Білим і Чорним морями, від Балтику по Тихий океан.

Остання нота Айзенгавера до Хрущова з понеділка 28 квітня і одночасно передана до Ради Безпеки пропозиція про контролю полярного обширу проти несподіваної атаки — це поновлення заходів Америки, щоб відвернути загрозу нового Перл Гарбору. Минулого року Хрущов назвав пропозицію про контролю полярного обширу „комічною", а Мікоян жартував, що білі ведмеді — цілком безпечні тварини. Слава Богу, що в Білому Домі й у Пентаґоні розуміють, що за полярними ведмедями стоять совєтські хижаки, проти яких треба бути вдень і вночі напоготові. Постійне совєтське „нєт" на всі західні пропозиції щодо військового роззброєння під міжнародною контролею і розв'язання спірних проблем не залишає найменшого сумніву, що сталося б, якби ЗДА послабили свою чуйність.

КЕЙНСОВА ТЕОРІЯ І АМЕРИКАНСЬКА РЕЦЕСІЯ

Численні економісти й політики стараються знайти лік на те, як оздоровити теперішню економічну затримку, яку мало хто відважується називати страшною для американського вуха назвою — депресією. Щоб зрозуміти всі ті ліки, про які пишуть і говорять, треба пригадати собі економічну теорію англійського економіста Джана Кейнса (1883-1946), який 22 роки тому видав був книжку під заголовком „Загальна теорія про затруднення, відсотки і капітал".

Коли ця книжка в 1936 році появилася в ЗДА, вже сьомий рік глибока економічна депресія глузувала з тих усіх способів і заходів, що їх дораджували для її поборювання так звані ортодоксальні економісти. Правовірні господарники ніяк не могли знайти успішного ліку.

Кейнсова праця складається з трьох частин. В першій частині автор вияснює причини тривалої економічної знижки, в другій дає поради, як лікувати цю господарську недугу, а в третій робить свої висновки та викладає свою філософію про майбутнє капіталізму.

Фахові економісти найбільше цікавляться першою частиною книжки англійського економіста. Сам автор високо цінив свою працю і писав відомому письменникові Дж. Б. Шо про себе не надто скромно: „Я переконаний в тому, що моя економічна теорія зреволюціонізує думання світу про економічні проблеми!"

Клясичні економісти, проти вчення яких виступив Кейнс, вважали економічну депресію за щось ненормальне, за тимчасове відхилення від повного затруднення, яким вони цікавилися і яке вивчали. Вони звертали увагу на ціни, заробітні платні, відсотки, закордонну торгівлю та численні інші проблеми, думаючи, що на довшу мету сама економіка знайде собі шлях до повного затруднення. Тому, мовляв, немає потреби цікавитися таким тимчасовим явищем, як економічна депресія, тим науковцям, які думають про явища на довшу мету.

Кейнс відповів цим економістам, що хто думає про довшу мету, той повинен думати про смерть, і старався розкрити причини економічного застою. Він хотів знайти відповідь на те, чому в 1936 році у ЗДА було дев'ять мільйонів безробітних, а не два, чому крайовий прибуток становив тоді 65 більйонів долярів, а не 75, як це могло б бути при повному затрудненні. Кейнс знайшов відповідь на ці, поставлені собі запити: економіка країни хворіє, коли замало видається грошей і коли є замале запотребування на товари й продукти. Ще ясніше: коли замало видаємо грошей на харчі, на будову нових фабрик, машини і будову нових домів, тоді збільшується число безробітних, а продукція стає нижчою від можливої й потрібної.

Тому спосіб, щоб не допустити до господарської затримки і лікувати її, якщо вона вже появилась — дуже простий: видавати якнайбільше грошей! Це повинні робити всі: федеральний уряд, стейтові леґіслятури, міські управи і всі інші правні й фізичні одиниці. Фінансова й валютова політика уряду повинна облегшувати видатки.

Збільшувати видатки можна при допомозі дешевого кредиту, бо тоді підприємці за позичені гроші розбудовуватимуть свої підприємства, тоді пожвавиться будова домів і т. п. Поліпшувати економіку через збільшення видатків можна й при допомозі дефіцитових державних бюджетів. Коли уряд видає більше від тієї суми, яку зібрав із податків, тоді він спричиняє дальші видатки, і внаслідок цього збільшується продукція та зростає економіка, а з нею й добробут країни.

Таким чином економіка буде сама себе підтримувати, якщо підприємці збільшуватимуть свої інвестиції, а консументи купуватимуть напродуковані товари й продукти, і тоді не треба буде жадних заходів для підтримки господарства.

Кейнс був занадто бистрим аналітиком, щоб не бачити слабих сторін своєї економічної теорії. Він знав, що не можна зменшувати без кінця відсотків від позичок, бо тоді банки не будуть мати користи зі своїх операцій. Песимістично дивився Кейнс і на те, чи дійсно вдасться на довшу мету (якої він так не любив!), щоб економіка сама себе реґулювала та розвивалася без затримки. В періоді довшого добробуту внаслідок дешевого кредиту і дефіцитових бюджетів напродукується стільки товарів, що продуценти не матимуть потреби далі збільшувати продукцію.

Логічний висновок із доктрини Кейнса такий, що коли світ розбагатіє, то важко буде втримати в ньому повне затруднення, і тому авторові цієї доктрини привиджувався зроблений невідомою рукою напис на стіні „стаґнація", яку послідовники Кейнса називають „зрілою економікою".

Читач легко сам зможе побачити, який вплив має теорія Кейнса на теперішню американську економіку.

Майже всі демократичні політики й економісти рекомендують урядові лікувати економіку тими засобами, що їх пропонував 22 роки тому англійський економіст. Колишній президент Гаррі С. Труман вже кілька разів публічно заявляв, що теперішню економічну кризу спричинив республіканський уряд тим, що збільшив дисконто від позичок у федеральних банках. Рада Федеральної Резерви вже два рази протягом останнього півроку зменшувала те дисконто, щоб пожвавити рух в підприємствах.

Демократичні конґресмени й сенатори пропонують якнайбільше піднести видатки федерального уряду. Якщо б уряд не противставився цим демократичним плянам рятування економіки, то федеральний дефіцит в 1959 році становив би 10, а то й 15 більйонів долярів.

Але республіканські дорадники президента Айзенгавера вважають, що економічні поради Кейнса добрі тільки до певної межі, бо коли її переступити, то операція може і вдасться, але й пацієнт може померти.

ПОЛЬСЬКА СЕНСАЦІЯ В ПАРИЖІ

Париж. — Поляки у Франції дуже популярні, і то під багатьма оглядами. Коли француз хоче сказати, що хтось дуже п'яний, то каже — „су комм ен польоне", тобто — „п'яний, як поляк"... Але поза тим — польські традиції у Франції сягають т. зв. великої еміґрації, коли половина польської аристократії виеміґрувала до Франції разом з Міцкевічем та Словацьким, які тут були поховані. На кожному більшому кладовищі Франції ще й сьогодні знайдете гроби польських генералів.

Хоч Наполеона у Франції не всі шанують, вважаючи його авантюристом, який у своїх ідеях завоювання Европи тягнув Францію до авантюри, як Німеччину Гітлер, все ж участь поляків в його походах не забулася. Жива польська присутність у Франції півмільйоновою еміґрацією перед останньою війною, жива посвояченням якоїсь третини французької аристократії з польською, жива й гарним спогадом, що Польща до 1939 р. була духовим сателітом Франції. Варшавське повстання і спільне перебування у концтаборах поляків з французами — також мають всоє поважне значення.

Якщо Франція хотіла б пробити залізну заслону для свого не так політичного чи господарського, як культурного впливу, то найбільше даних мала б для цього на кордонах Польщі. Тому з такою увагою Франція слідкувала за приходом до влади Гомулки, і тому так уважно слідкує за дальшими подіями.

На такий прихильний для поляків ґрунт кілька тижнів тому приземлився в Парижі молодий польский письменник Марек Гласко. Відоме видавництво „Культура" випустило його книжку польською мовою, а в великому французькому видавництві Жюліяра має вийти переклад його оповідань. Гласко — доволі відомий у Польщі письменник, який отримав нагороду Спілки Польських Видавців за 1958 рік і був гостро заатакований офіціозом польської компартії, як „учень Оруела, що заперечує гуманізм в соціялізмі".

Поважні часописи Парижу вмістили про Гласка статті, а в тижневику „Експресс" появилось інтерв'ю з ним. Редакція „Експрессу" представляє його читачам як письменника, що користується в Польщі такою самою популярністю, як Франсуаз Саґан у Франції.

Як бачимо, „Експресс" хоче поставити Гласка в чисто літературну площину. Мовляв, це письменник, що дає образ сучасної молоді Польщі настільки ж дискусійний, як образ французької молоді, що його дає Франсуаз Саґан. Ніхто ж не скаже, що Саґан репрезентує французьку молодь і малює молоду Францію. Молодь бо Франції не вся так зацікавлена сексуальними справами, як герої Саґан, не є настільки еґоїстична і не настільки позбавлена всякого заінтересування чим-будь поза задоволенням шлунка і почуттів.

Але Гласко — це зовсім не Франсуаз Саґан. Французька письменниця малює тих, що „з жиру бісяться", вкладаються в мелянхолію від надто добрих умовин життя. Гласко малює траґедію молоді й старих в умовинах накиненого чужою силою режиму, в умовинах фактичної окупації Польщі Москвою. Тут — траґедія народу, якої не знають французи. В цій траґедії народу молодь становить тільки один з розділів, якого, одначе, не можна розглядати як проблему саму в собі, поза проблемою московської окупації.

Цього „Експресс" і взагалі французи не хочуть бачити. В черговому числі того ж „Експрессу" „великий знавець" польських справ К. С. Кароль, поляк з походження, симпатик червоного режиму в Польщі, ставить під сумнів, чи чорний образ Польщі, що його дає Гласко, відповідає правді. Він сумнівається, чи вся молодь є такої думки про режим і умовини в Польщі, як Гласко. Питає: чи Гласко говорить правду, чи тільки робить рекляму своїм книжкам екстраваґантними висловами про режим, коли він в тому режимі отримує державну нагороду, є літературним редактором таки комуністичного „По просту", таки може виїхати закордон і там говорити Бог знає що про тоталітаризм у Польщі, і при тому повертатись назад.

Що ж каже Гласко про Польщу?

Він каже коротко й ясно, що там — пекло. В тому пеклі робітник, якому нібито належить влада, має одиноке бажання: впитися до непритомности, щоб бодай на кілька годин забути про дійсність. Молодь живе в повній безнадійності, без віри в будь-що, бо в усьому розчарована.

Режим повністю тоталітарний і забріханий. В комунізм ніхто не вірить. Соціялістичний реалізм — це нонсенс. В СССР літератури немає, а літературна критика в „Літературній Газеті" — це сміх.

У книжці, що вийшла польською мовою в Парижі (вона включає дві повісті: „Кладовище" і „Черговий до раю"), Гласко переконливо доводить все сказане в цитованому інтерв'ю. Можна себе питати, чи він божевільний, чи провокатор, коли відважується говорити такі речі й після того повертатись до Польщі з наміром продовжувати літературну діяльність. Це можливе, але треба признати, що свідчення його переконливе й відважне. Згадана книжка — це твір талановитого молодого письменника, що пережив страхіття війни й повоєнних страждань країни під московською окупацією.

Варшавське повстання залишиться в історії, як приклад героїзму. Але не менш показова є повоєнна історія Польщі в її змаганнях зберегти себе під московською окупацією.

Це — не вихвалювання поляків, а тільки об'єктивне ствердження факту. Не менш об'єктивним буде ствердження, що Гласко героями своєї повісти „Кладовища" нагадує Хвильового, бож Польща переживає сьогодні приблизно часи НЕП-'у й українізації. Гласко не має стилю Хвильового та його романтики, але його проблематика й відчуття розчарування — дуже подібні, якщо не тотожні.

Хвильовий, Фальківський, Сосюра, М. Куліш та інші — червоні партизани, які виступали проти української незалежної держави в ім'я української радянської держави. І ось коли вони перемогли, коли приступили до будування соціялізму, вони з жахом ствердили, що їхні ідеали заломались, життя здійснює зовсім не те, за що загинули сотки тисяч, за що готові були загинути вони. Будується повне заперечення їхніх ідеалів. Ворог при допомозі темних і тупих типів „заганяє революцію в раковину з калом", як казав Хвильовий.

Те саме відчувають герої „Кладовищ" — бувші партизани, які викинені з життя, за яке проливали кров. Мало того, вони, як люди, що мають ідеали, що думають, — саме вони найбільш небезпечні тому режимові, за який боролися. Тому вони перші попадають під удар. Гласко ще не договорився до „геть від Москви!" Тому в його повістях і інтерв'ю не все ясне. Тому не ясне воно французькій пресі.

Може з тої причини він повернеться до Польщі і якийсь час ще навіть писатиме. Але коли не схоче зламатись чи покірно зігнутись, то це довго не потягнеться.

Може він цієї суті справи й сам не розуміє. Це правдоподібне, бож положення в Польщі значно різниться від положення в Україні до 1930 року. Вже хоч би відсутністю москалів у більшому числі й просто формально-правним положенням Польщі. Але по суті Польща опинилась в тих же кайданах, що й Україна, і доля її буде така сама, якщо не станеться ближчим часом нічого надзвичайного.

О. Д-вич

Мирослав Прокоп

НОВИЙ ЕТАП ТРАДИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МОСКВИ І УКРАЇНА

Це є четверта із циклу восьми статтей, що є спробою дати огляд сучасної політики Москви у відношенні до України та оцінку положення на українських землях і завдань еміґрації.

Русифікація — найстрашніший засіб поневолення України

Найнебезпечнішою зброєю в руках Москви у відношенні до українського народу та засобом для включення його в імперію — є насильна й безперервна русифікація. Ось факти:

1. Виступаючи на шостій сесії Верховного Совєту УССР наприкінці січня ц. р., міністер освіти України І. Білодід заявив, що сьогодні в Україні є 25,454 школи з українською мовою навчання, 4,355 з російською, 155 з молдавською, 100 з угорською і 3 з польскою. Але він не дав жадних інформацій щодо того, скільки дітей вчиться в поодиноких школах і якого типу це школи. Цікаву правду про це розкрив дещо більше як півтора року тому І. Кравцев у газеті „Правда Украины" з 25 грудня 1956 р. Він твердив, що в той час в Україні було 5,524,754 дітей в школах, з чого українською мовою вчилися 3,814,869, або 69%, а російською 1,369,145 дітей, або 24.8%. Ще гірше представляється для нас справа, коли йде про саме високе шкільництво в Україні. Там процент росіян ще вищий (27), а українців нижчий (63).

Загрозливий наступ русифікації шкільництва в Україні стане очевидним, коли ці інформації І. Кравцева порівняємо з інформаціями передвоєнного міністра освіти УССР, Ф. Редька. В статті, надрукованій в „Більшовику України" за листопад 1939 року, він подав, що в 1938/39 шкільному році українською мовою в школах України вчилось 4 мільйони дітей, або 82% всіх дітей.

Варто зазначити, що це було вже по великих погромах української культури в роках 1933-1938, і що до того не можна забувати, що Редько говорить про рік 1938/39, коли до УССР не належали західні області, а Кравцев говорить про рік 1956-ий, отже про сучасну УССР, разом з західніми областями, коли процент українських дітей сильно зріс, і коли, логічно, повинен також зрости процент дітей, що вчаться українською мовою. Тим часом виходить навпаки. Як це пояснити?

Пояснити це можна тільки двома причинами: а. українських дітей силують вчитися в школах з російською мовою навчання, б. на Україні постійно напливає російський або зрусифікований колоніяльний елемент в постаті керівників партії, уряду, економіки, наставників над розвитком культури, всякого роду уповноважені, центральних міністерств або ЦК КПСС, і їхні діти збільшують число тих, що вчаться в школах з російською викладовою мовою.

Такий процес недвозначно видно в західніх областях України. Ось один документ: М. М. Грищенко пише у виданій в Києві в 1957 році брошурі п. н. „Розвиток народної освіти на Україні за роки радянської влади", що в 1941 році в західніх областях було на всіх 7,558 шкіл, 6,255 з українською мовою навчання, а 231 (3%) з російською. В інших школах вчили по-польськи, жидівськи тощо. Натомість на підставі виданого недавно у Львові довідника виходить, що в 1957 році в самому Львові на всіх 59 середніх шкіл, тільки 27 було українські, а 32 російські.

Коли усвідомити, що до другої світової війни росіян у західніх областях не більше було як 0.5% (за Кубійовичем), то вже самий факт, що вони мають тепер більшість середніх шкіл у Львові, вказує на колонізаторський характер московської політики в Україні. В світлі цих фактів глумом звучить „засудження" Л. Мельнікова, тодішнього першого секретаря ЦК КПУ за русифікацію шкіл західніх областей в 1953 році. Виходить, що за остан-

(Закінчення на стор. 3-ій)

ГОЛУБИ

В сквер, де густо вже зазолотіли
Молоді каштани і дуби, —
Зграйкою шумливо прилетіли
Білокрилі й сизі голуби.
Смирні і довірливі пташини
Затишок для себе тут знайшли.
Ось вони сміливо до дитини,
Голови піднявши, підійшли.
Їй про щось туркочуть
[енерґійно,
Миру й супокою посланці.
А один у дівчинки спокійно
На маленькій умостивсь руці.
Дивляться на зграю голубину
Люди із захопленням здаля.
Кожному здається:
[в цю хвилину
В сквері побарвішала земля.

ДМИТРО ЛУЦЕНКО

Ол. Бабій

ОСИП ЮРІЙ ФЕДЬКОВИЧ

(В сімдесяті роковини смерти поета)

(2)

В Путилові 8 серпня 1834 року народилась дев'ята дитина Адальберта Гординського. Ту дитину охрещено у Вижниці в римокатолицькім костелі і надано їй три імена — Домінік, Иосиф, Юрій.

Адальберт Федькович перебував більше в Чернівцях, як у Путилові, тому його син Юрій виховувався передусім під опікою матері українки і сестри Марійки, яка любила оповідати своєму молодшому братові казки, співати українські пісні, і так стала першою учителькою поета. Та сестра Федьковича Марійка померла молодою, коли майбутній поет мав лише чотирнадцять років. Вже тоді під впливом матері формувалась у Юрія Фдьковича українська духовість, що відчужувалась від батька поета, напів поляка, напівавстріяка.

Осип Юрій Федькович скінчив у Чернівцях двоклясову реальну школу. В тім часі він щораз більше любив матір, і тому, бачачи, як батько б'є та знущається над нею, Осип Юрій Федькович душевно віддалявся від батька і в деякій мірі тому вже на п'ятнацятому році життя пішов з братом до Молдави шукати хліба й незалежности.

Осип Юрій Федькович працював у землеміра і в аптекаря в містечку Намц. В тім же містечку молоденький поет познайомився з німецьким малярем Рудольфом Роткелем і позичав у нього книжки, щоб познайомитись з німецькою літературою. Маляр Роткель давав Федьковичеві читати і твори філософа-песиміста Артура Шопенгауера. По смерті Федьковича у листі до професора Смаль-Стоцького, Рудольф Роткель так писав про того буковинського поета:

„Я познайомився з Федьковичем, коли він мав 18 років. Він був струнким, добре збудований, в поведінці несміливий, здержливий. У виразі його лиця була якась нехіть, глумливість і вираз болю. Він уже тоді був поетом, але писав лише по-німецьки. Він мав охоту і талант до науки, його одинокою пристрастю був гін до науки, охота вчитись. Він любив усе добре і шляхетне. Федькович був тверезий і душевно дуже чистий юнак".

В році 1852 Юрій Федькович вернувся до Чернівець. Живучи в тому місті, він познайомився з німецьким поетом, професором університету Ернестом Найбауером, який 1848 року зорганізував революцію у Відні. Той німецький поет намовляв Федьковича стати німецьким письменником, але, на щастя Федькович познайомився з двома українцями, Антоном Кобилянським, що студіював теологію, а потім став лікарем, і з Костем Горбалем, і ті два українські патріоти дали Федьковичеві вперше прочитати „Кобзар" Шевченка і заохотили писати свої твори по-українськи.

Про Кобилянського в році 1861 писав Федькович у листі до того приятеля так:

„Ти був перший, який показав мені дорогу до святині нашого народу".

По короткім побуті в Чернівцях, Юрій Федькович з намови батька вступив до австрійського війська і від'їхав до 41-го полку в місті Казди Вашарґелі в Семигороді. Його батько, видно, все ж любив сина, бо писав листи до командира полку, в яких просив його опікуватись Юрієм, допомогти йому здати іспити, і справді, молодий поет вояк по п'ятьох місяцях скінчив офіцерську школу і одержав ранґу кадета.

З тих часів між творами Федьковича залишився цікавий спомин. В тім спомині („Кобзар і жовняри") Федькович із гумором оповідав, як він, у семигородській касарні дістав зі Львова Кобзар Шевченка, як буковинські вояки позичали в нього ту книжку, і так завзято читали, що подерли на шматки.

У листі до Данила Танячкевича, Федькович писав у тім часі: „Нема в нас сонця, як Тарас, нема в нас місяця, як Квітка-Основ'яненко, і нема зірки, як Марко Вовчок, а творів Куліша я й читати не можу, бо твори Куліша — то гарно вбраний мертвець. Твори Шевченка я переписую. Гину, брате, за Українов, гину. Шевченко! Вже те саме слово чуда творить. Шевченку, соловію, хто твого срібного голосочка раз чув, чи може той жаб'ячого крякоту дожидати?"

Поети, звичайно, не люблять військової служби, бо їх манить воля, світ книжок, самоти і літературної творчости. Федькович також не любив життя в касарні, військової дисципліни, він відчував жаль до батька за те, що примусив його вступити до війська і хотів виховати з нього не поета, але австрійського офіцера. Федькович віддалявся душевно від батька ще більше.

В році 1859-му вибухла австрійсько італійська війна. Федькович в ранзі лейтенанта виїхав з полком до Відня, і через Триєст, Венецію помаршував під місто Кастенодолю, щоб звідтам піти на поле бою.

Там у Льомбардії, і з туги за Буковиною, з любови до тих гуцулів-жовнірів, які ділили його долю й недолю, з якими жив він як із друзями, з прочуття, що незабаром він може згине в бою з італійцями, зродились перші вірші поета, писані українською мовою.

В літню ніч, під гомін гармат, що грали вже недалеко, в хаті одного італійського селянина, в якого Федькович стояв на кватирі, писав він свій вірш „Нічліг":

„Звізди у небеснім граді
І по одиниі і в громаді,
Як то любо засіяли,
Де жовняри спочивали.
Но, як зблїднуть тихі зорі,
Світле сонце зійде д'горі,
Хто тогди нам бідним скаже,
Де котрий з нас нині ляже".

Навіть краса Венеції і моря не могла примусити поета-гуцула забути карпатських гір, і він, дивлячись на храм святого Марка, на лягуни і ґондолі, в шумі морських хвиль вичував шум сосон у Карпатах і йому прочувався гомін трембіти, і снилося, що він вернувся додому, й мати питає його:

„Десь був, сину!?!"

Він тужить за Чорногорою, за Підгір'ям:

„Бо на Підгір'ю пісня не
[втихає,
Бо там і камінь заспівати
[знає"

Щоб утишити свою тугу, поет написав „Сонні мари" і часто з вояками співав в італійськім селі гуцульські пісні, а співав так щиро, з душі, що воякам-буковинцям котилися сльози.

Федькович бачив під час війни, що „цісарськая слава красить наші китаєчки криваво", він бачив терпіння і горе вояків на війні, в касарні, і з переживань в австрійській армії створив такі вірші, як „Думка", „В церкві", „Дезертир", „У Вероні" „Товариші", „Трупарня", „Рекрут" і „Пречиста Діво, радуйся, Маріє!",

Федькович не брав участи в боях, війна скінчилася і він вернувся до Семигороду, звідки вислав свої перші вірші приятелеві Кобилянському і редакторові „Слова" Богданові Дідицькому у Львові. В р. 1861 Кобилянський у брошурі „Слово на слово до редактора „Слова" вмістив перші вірші Федьковича, а Богдан Дідицький видав 1862 року збірку п. з. „Поезия Иосифа Федьковича", з вступним словом, у якому порівнював буковинського поета до Шевченка, а в листі до Федьковича писав:

„Ви — природний поет, і що ви лише напишете, буде поезією, що навіть святим обов'язком єст напечатати її".

Життя в касарні було для поета мукою, і він писав до свого приятеля Кобилянського: „Дай мені кавалок хліба сільського, дай мені свиту, а зараз скину свої золочені шати і буду хлопом, мужиком, але буду свобідним".

НОВИЙ ЕТАП ТРАДИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ МОСКВИ І УКРАЇНА

(Продовження зі стор. 2-ої)

ні роки русифікація продовжувалась, цим разом під керівництвом Олексія Кириченка, людини з" українським іменем.

Не треба казати, що в інших містах України не краще, а часто гірше. Еміграційна газета „Вперед" за грудень 1957 інформувала на підставі даних статистичного збірника з Одеси, що в тому місті було тільки 18 середніх українських шкіл і аж 48 російських!

Врешті не можна не відмітити ще одного: поняття, яке вживає теперішній міністер освіти УССР, Вілодід, отже „школи з українською мовою навчання" — дуже баламутне. Справа в тому, що в статистиці кожна школа творить одну одиницю. Тим часом є школи з кількістю 200 учнів або менше, але є й такі, які мають 1,000 учнів і більше. Є школи в селах і в містах, народні, середні, фахові і високі. В народних школах українська мова безперечно має більшість, але гірше є не тільки в університетах, але також в середніх школах, де процент російських викладових предметів збільшується. Вкінці треба додати: також в школах з „українською мовою навчання" деякі предмети викладається російською мовою, або учні мусять вчитися з російських підручників.

2. Не краща справа на відтинку видавничої політики в Україні. Тут також безперервний наступ русифікації. Ось журнал „Вітчизна" (ч. 2, 1958) інформує, що в 1955 році видано в Україні 63 мільйони книжок і брошур українською мовою, тобто 73.2% загального тиражу. Тим часом в брошурі В. Руднєва п. н. „Формування і розвиток української соціялістичної нації" (Київ, 1957) читаємо, що „в 1930 р. на Україні вийшло 130 млн книг, тобто в 13 разів більше, ніж у 1913 р., з них 87% українською мовою".

Виходить, отже, точно як зі школами: між 1930 і 1955 роком кількість українців в УССР зросла в результаті прилучення західніх областей, а кількість книжок, виданих українською мовою — зменшилася. Ще гірше справа виглядала в 1956 році. „Ежегодник Большой Советской Энциклопедии" за 1957 рік (стор. 218) подає такі дані про стан книжок в Україні: „За 1956 рік випущено 5,982 книги, загальним тиражем 97,577 тис. прим.. Українською мовою видано 2,670 тис. прим., а російською 3,200 книг тиражем 27,093 вис. примірників".

3. Справа урядової і розговірної мови. Всі відвідувачі України стверджують, що там панівною є мова російська. Це відноситься до урядів, часто включно з Академією Наук УССР, а також до розговірної мови в містах. Краща справа в селах і містечках. Такий курс творять передусім згадані вже насаджені Москвою колонізаторські елементи. Курс цей підтримують і місцеві малороси. Можна на них обурюватися, але не треба забувати, що вони — типовий продукт окупаційної політики Москви. Якщо одного дня Україна звільниться від московського втручання, зникнуть усі зовнішні познаки, які це втручання породило.

Звичайно, тут не говоримо про російську мову як рідну мову російської меншости в Україні, яку вона має право плекати так само, як і свою російську культуру.

4. Крім російської мови в урядах і на вулицях, її офіційний характер підкреслений недвозначно фактом, що майже вся українська преса в УССР має свої російські відповідники. Так, наприклад, побіч „Радянської України" маємо „Правду Украины", побіч „Молоді України" маємо „Сталинское Племя", побіч „Комуніста України" — „Коммуниста Украины", побіч „Зірки" — „Юного Ленинца", побіч „Вітчизни" — „Советскую Украину", побіч „Колгоспного Села" — „Колгоспное Село", і т. д. При тому всі ці російські видання в Україні — це не органи місцевої російської меншости, що було б зовсім природне, при умові, що їх кількість відповідала б кількості цієї меншости, — але офіційні органи ЦК КПУ, уряду УССР, ЦК ЛКСМУ (комсомолу), Спілки Письменників України і т. д. Таким чином вони документують не існування російської меншости в Україні, але присутність російської колонізаторської провідної верстви.

5. Такий русифікований чи прямо російський характер мають якщо не всі, то принаймні всі найважливіші нервові центри влади в Україні, від партії починаючи. В 20-их роках, коли у верхівці КПУ сиділи люди типу Олександра Шумського, Миколи Скрипника чи Григорія Гринька, вони мали відвагу виступити в обороні українського характеру УССР проти таких репрезентантів московського централізму як Молотов, Квірінг, Сергєєв-Артем, Каганович і ін. Сьогодні положення зовсім інше. Сучасні керівники партії і уряду УССР — люди, про яких важко щось певне сказати, бо часто навіть їхні біографії українському народові невідомі. Тим важче сказати, чи роблять вони будь-які зусилля для того, щоб захищати українські інтереси. Напевно в декого з них таке бажання відзивається, але тоді постає питання, в яких розмірах в умовах комуністичного терору вони можуть свої бажання проводити в життя. Натомість щодо інших, то треба радше припускати, що вони власне тому держаться при владі в Україні, що добре виконують доручення керівників центру імперії, тобто Президії ЦК КПСС, яка всю КПУ держить в позиції звичайного обласного комітету КПСС.

Тому нас не може радувати те, що люди українського походження — партійні комуністичні вожді, міністри чи маршали — помагають керувати советською імперією в Україні, в Росії чи в інших республіках СССР. Гречухи і Коротченки в Києві, Сердюки в Молдавії, Кириченки на Уралі, Кириченки, Мацкевичі, Малиновські, Гречки, Москаленки в Москві, і багато інших по різних районах СССР боронять інтересів метрополії, а не України, і репрезентують провідну верству не України, але імперії. Звичайно, не треба виключати, що у відповідних умовах дехто з таких людей може вернутись до свого народу, бо такі процеси відомі в нашій історії.

Всі ці моменти є серйозними, хоч далеко ще не всіми показниками колоніяльного поневолення українського народу. Вони також визначають ті труднощі, перед якими стоїть український народ і його визвольна боротьба.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Нюарк, Н. Дж.

Відзначення 40-Роковин проголошення Української Самостійної Держави на телевізійній програмі.

29 березня відбулися ліквідаційні збори Телевізійного Комітету, який створено 30 листопада 1957 р. для відзначення 40-х Роковин проголошення Української Самостійної Держави на телевізійній програмі. Ініціяторами програми були члени українського республіканського комітету в Нюарку. Головою телевізійного комітету вибрано п. Мирона Леськова, а скарбником п. К. Приходька, ввійшли в склад комітету і представники довколишніх громад у стейтах Ню Джерзі і Ню Йорку. Голова комітету п. М. Леськів виказав на свойому пості велику енергію і працю, перебравши на себе майже ціле діловодство секретаря, а частинно і касира.

2-го лютого 1958, діло було доведене до успішного кінця. Телевізійна програма стрінулася з загальним одобренням і з американської і української сторони, а навіть, як виходить із листів до комітету, телевізійні професіоналісти висказали своє признання за добрий уклад програми і її добре переведення. Заслугу у зложенні програми має цілий комітет, посвятив для цього діла кілька засідань, а особливо: пп. д-р В. Комаринський, П. Войновський, В. Боровик, Ю. Кононів. До її успішного переведення причинився в першій мірі адвокат п. Іван Романишин, який знаменито вив'язався як спікер і вчувся в інтенції авторів програми. Поваги і святочного настрою надали програмі виступи американських і канадійських урядових представників, в чому безперечна заслуга панів: М. Леськова і І. Романишина та А. Кейбіди. Українські точки програми: виступ чол. хору „Думка" під дир. Л. Крушельницького, пані Фоменко-Орловської і проф. М. Фоменка, хору і бандуристів під дир. Р. Левицького, дали програмі мистецьку прикрасу. Вище згаданим мистецьким ансамблям комітет покрив лише кошти транспорту, на телевізії виступали вони безкорисно, за що комітет складає їм щиру подяку.

Якщо йде про фінансову сторінку імпрези, то вислідки збірок були такі: **I. Нюарк — $804.25.** Ця квота обіймає: збірку п. П. Войновського $205, Товариство „Чорноморська Січ" $130 (пожертва і збірка $30). Громадський Комітет — $100. Союз Українок $100, збірка в осередку УРДП $74.25, збірка проф. М. Цяпки — $33, збірка Т-ва Прихильників Визвольної Боротьби — $22, збірка д-ра Р. Ричка — $18, „Самопоміч" $15, У. Ц. К. — $10, збірка д-ра В. Вемка — $2, поодиноко жертвували пп. О. Труш — $5, пані П. Кучкуда — $30, Іван Романишин — $50, М. Леськів — $10. **II. Ню Йорк — $244.85** (Об'єднаний Комітет Організацій м. Ню Йорку — $194.885. ОДВУ — $25, Золотий Хрест $25). **III. Елизабет, збірка — $164.** (Зібрав: М. Пінковський — $86, — Р. Левицький — $53 місц. Відділ СУА — $25). **IV. Джерзі Сіті — $144.** (Відділ УККА, збірка пп. П. Костика і А. Шарана). **V. Перт Амбой** (збірка п. Грицая) **$7.** — **VI. Картерет — $30.** (Збірка п. І. Глушика). **VII. Вест Айслін. Л. — $85.** (Збірка п. Н. Цимбалістого). **VIII. Асторія — $30.** (Збірка І. Різника). **IX. Бейон $28.** (Збірка п. Л. Бачинського) **X. Сомервіл — $14.** (Збірка п. Геречки). **XI. Пасейк — $125.30.** (Збірка д-ра О. Нички). **XII. Впшайд — $709.** (Збірка п. В Осадчук).

Крім цього поодиноко зложили пп. А. Гайдамач — $10, В. Кедровський — $5, Марія Максимчук — $5, Г. Зеленич — $3, Щерба — $1, І. Дворян — $1. **Разом було зібрано $1,800.60.** В міжчасі затягнено позику від пп. М. Леськів $100, — І. Романишин $50, — п. Кучкуда $20, — яку опісля повернено.

Розходи виносили разом квоту $1,855.01. У повищу квоту входять слід. позиції: година на телевізійній стації і технічне оформлення програми — $1,450.25, видатки у зв'язку з транспортом виконавців — $248, друки, телефони, кореспонденція — $156.76. Належить підчеркнути, що видатки виносили майже точно стільки, скільки передбачено бюджетовим преліміпаром комітету: $1,860. Бракуючу суму Комітет сподіється ще зібрати.

Подаючи це до відома українському громадянству, підписані як члени Контрольної Комісії Телевізійного Комітету, висказують членам Комітету, а зокрема його голові п. М. Леськову повне признання за добру прислугу для української справи.

Д-р Осип Андрушків — голова: Михайло Цяпка, Петро Костик, члени.

Підсумки одної імпрези.

При кінці листопада м. р. створено в Нюарку Телевізійний Комітет, ціллю якогоб уло відзначення 40-их роковин самостійности України телевізійною програмою. Задум зреалізовано 2-го лютого 1958 р. Немає сумніву, що була це добра прислуга українській справі. На цьому місці хочемо звернути увагу на такі моменти у творенні і дії цього комітету.

Поперше, в комітеті були заступлені американці українського походження — тутешні уроджениці, давні іміґранти і нові іміґранти, греко-католики і православні. Подруге, були в цьому комітеті уродженці Центральних земель українських, Галичини, Закарпаття і Буковини. Потретє був тут заступлений цілий вахляр політичних середовищ: ОУН (р.), ОУН (с), УГВР, Прихильники УНР, УРДП. Фінанси Комітету базувалися на масовій збірці в околиці Нюарку і Ню Йорку, при чому жертводавців було кількасот осіб. Знайшлося чимало охочих збірщиків, а це більше, охочих жертводавців. З уваги на короткий час цілої акції (2 місяці) і в певній мірі масовий характер збірки, її вислід можна вважати за певного роду вияв опінії української громади. А вислід акції можна сформулювати у тезі: Українська громада готова до спільних акцій незалежно від походження, політичних і релігійних переконань, якщо така акція являється доброю роботою для української справи. Вона хоче бачити того роду акції, співдіяти в них і готова піддержувати матеріяльно. Могло б це бути показником для відповідальних українських чинників, як наладнати практично консолідацію, про яку теоретично багато пишеться і говориться, а яка може бути дуже далека від формального завершення. А події не ждуть. Життя приносить багато таких проблем, що ждуть вирішення вже тепер, і які можна б вже розв'язувати практично: телевізійна пропаганда, видання історії Сходу Европи, видання підручників історії, що їх можна б уживати в американських школах замість теперішніх підручників, повних фальшивих даних про Україну, прискорення видання української Енциклопедії, підсилення активности ваших наукових установ. На це жде українська громада. Інакше прірва між горою й низами буде щораз більше поширюватися.

О. А.

Балетна вистава Школи Валентини Переяславець

Як повідомляють оголошення, в неділю, 4-го травня ц. р. відбудеться виступ Балетної Школи п. Валентини Переяславець.

Про педагогічну працю В. Переяславець та її заслуги для українського балетного мистецтва писалося багато на сторінках нашої преси, і напевно в історії нашого театру, в історії цього прекрасного й нового нам роду мистецтва, врешті в історії нашої національної культури її ім'я записане золотими літерами.

Хто мав колинебудь змогу бачити й подивляти виступи Балетної Школи В. Переяславець, той зразу мусів запримітити деякі характеристичні риски цієї школи: специфічну клясику, високомистецьку „чистоту діла", серйозність, з якою малі діти підходять до свого виступу, та віра учнів в правильність свого діла. Щоб усе це осягнули, треба великого знання своєї професії та розуміння дитячої псіхе, але ведення балетних шкіл для п. Переяславець, справа не нова.

Певно багато з нас пригадують виступи її шкіл ще з таборів у Німеччині, де інколи в дуже примітивних обставинах ці школи захоплювали своїми виступами не тільки нашого глядача, але й німецьких знавців хореографії. Пригадую, на одному з прилюдних виступів, улаштованому в зв'язку з „Тижнем Української Культури" (1948?) в Мюнхені, мені довелося бути свідком розмови між режисером німецького місцевого театру і директором балету цього ж театру (обидва вони, як кажуть, „з'їли свої зуби в театрі"): перерви поміж поодинокими точками програми були закороткі, щоб змістити щислови захоплення та подяки. Пороз'їздилися табори, пороз'їздилися і учні школи по цілому світі. Валентина Переяславець приїхала до Ню Йорку. І ось зараз в перших тижнях свого тут побуту, коли сама ще не влаштувалась і мешкала „на валізках", вже починає організувати наново дітей для Балетної Школи. Починаються вправи, лекції, проби, в малих, слабо освітлених залях. Вже по першому році існування школи, відбувається в Ню Йорку перший прилюдний виступ молоденьких адептів (1950 року). З цього часу Українська Балетна Школа влаштовує рік-річно свої концерти-пописи, як підсумки цілорічної праці. Це дає духове піднесення учням, естетичну насолоду глядачеві та популяризує українське балетне мистецтво серед чужинців.

Ім'я В. Переяславець та її школа відомі тепер не лише серед українців, але серед американських артистичних середовищ. Саме вона є професором Амерікен Балет Тіатер Скул,а в нашій балетній школі вчаться також діти американців. Школа В. Переяславець поділена на чотири курси: початкові, середні, заавансовані та більш заавансовані. Всі її учні включно з 24-ма маленькими новиками будуть приймати участь в недільній виставі. В програму вистави входять клясичні балети під композиції Бетговена та Чайковського, а також клясичні народні танки-балети під композиції М. Лисенка та інших українських музик. Цей виступ Балетна Школа влаштовує як подяку й подарунок своїй великій учительці п. В. Переяславець в зв'язку з тим, що якраз в цьому році припадає 30-ліття її мистецької праці.

С. К.

П. Войтович

XVI Олімпійські Ігри"

(Фільм українською мовою)

Говорити сьогодні про спорт, як один із найбільш відповідних і доцільних засобів пропаґанди, є зайвою витратою часу, бо знаємо всі, що спортовий світ має найбільше число симпатиків серед усіх народів світу. Сьогодні важко знайти якусь імпрезу, яка потрапила б стягнути десятки тисяч глядачів, стільки, скільки стягають спортові змагання.

Це і є причиною, що серед українського громадянства в країнах вільного світу є велике зацікавлення спортом. Спортсмени України не мають змоги брати участи в міжнародних спортових зустрічах, вони не допущені совєтською владою до самостійної участи в Олімпійських Іграх. Щоб зактивізувати питання самостійної участи України в Олімпіядах, було створено напередодні 16-их Олімпійських Ігор — Український Олімпійський Комітет, який опісля прийняв назву Український Світовий Комітет для Справ Спорту.

Цей Комітет розвинув широку пропаґандивну працю серед усіх народів, які є членами Міжнародного Олімпійського Комітету. В цій своїй праці він одержав повну моральну і матеріяльну підтримку від українців на чужині, зокрема ЗДА і Канади. Розпочата праця не припинилася з закінченням Олімпійських Ігор. Вона продовжується в різних формах, з'єднуючи прихильників для самостійної участи України в Олімпійському Русі.

Одним з завдань Комітету є також пропаґування олімпійських ідей серед українців, які живуть на чужині. Для цієї цілі опубліковано в українській пресі ряд статтей, видано брошуру в англійській мові „Україна і 16 Олімпійські Ігри", а останньо почато висвітлювання фільми „16 Олімпійські Ігри".

Цей фільм одержано і висвітлюється серед українців за дозволом Американського Олімпійського Комітету. Всі коментарі у фільмі — в українській мові. Він триває понад півтори години, і в ньому показані найцікавіші моменти з 16 Олімпіяди, яка відбулася в 1956 р. в Мельборні. У фільмі можна побачити цілий перебіг церемоній відкриття і закриття Олімпіяди з імпозантним внесенням на головний стадіон горіючого смолоскипу, запалення олімпійського вогню та марш народів.

Цікавим є інтерв'ю з групою совєтських спортсменів, серед яких є також чемпіон України з десятизмагу Юрій Кутенко, який виразно заявляє, що він українець. Серед спортових змагань майже з усіх видів спорту для всіх українців найбільш цікавий тріюмфальний біг героя 16 Олімпіяди, українця з Сумщини, Володимира Куца на 5.000 і 10.000 м.

Показані вправи абсолютного чемпіона світу з гімнастики, українця Віктора Укаріна та виступи інших українців, які брали участь у змаганнях.

У фільмі також показано сенсаційні змагання у ватерпольо, між Мадярщиною і СССР, які закінчилися побиттям мадярського змагуна Е. Задора та які здобули найбільше реклям у світовій пресі. Великий інтерес здобув баскетбольний матч ЗДА — СССР, який закінчивсь величезною поразкою совєтської команди. Цікаві моменти можна побачити з усіх видів спорту — бігів на різні дистанції, стрибків, плавання, наколесницькі змагання, гімнастики, важкої атлетики, і т. д. Всі картини зняті в найцікавіші моменти і вони викликають заінтересування і в спортсменів і глядачів.

Кожний змагун, який веде себе культурно, без огляду на свою національність здобуває симпатії тисячних мас глядачів, як це було з нашим земляком В. Куцем, якому публіка влаштувала бурхливі овації.

Фільм „16 Олімпійські Ігри", який був вперше висвітлюваний в Балтіморі, показує всім нам наглядно, скільки українська справа тратить через те, що осяги наших змагунів зараховуються для Росії і СССР.

Тут наочно можна переконатись про вартість спорту, його вплив на формування характеру молодої людини, скільки треба наполегливої праці над собою, жертви і самопосвяти, щоб здобути успіх у такій високій обсаді, якою є Олімпійські Ігри.

Коли бачимо той фільм, кожному з нас стає ясно, які великі обов'язки лежать перед нами, українськими еміґрантами, щоб добитись самостійної участи України в Олімпіядах.

З фільму ми довідуємось, що „українські спортсмени з команди СССР завоювали на 16-ій Олімпіяді 14 золотих, 4 срібні і 12 бронзових медалів, набравши 172 пункти, випереджуючи такі великі країни, як Англія, Франція, Німеччина, Австралія, Канада. Коли б Україна брала самостійну участь в Олімпійських Іграх в Мельборні, вона б зайняла 3-тє місце".

Фільм закінчується картиною, коли колони за колонами, під звуки Олімпійського гимну і оплески тисяч мас глядачів, відходять з Олімпійського стадіону і ми чуємо повні віри слова: „Під звуки Олімпійського гимну відходять наші переможці 16 Олімпіяди, з вірою, що це востаннє вони виступали під чужими прапорами"

П. Войтович.

Понад тисячу долярів на відновлення святині в Команьчі

На прикінці листопада м. р., в місті Сиракюзах Н. Й., зорганізовано Комітет для переведення грошової збірки для рятування церкви в Команьчі, пов. Сянік (на Лемківщині).

Згаданий Комітет від першого дня свойого існування почав діяти. В першу чергу його діяння виготовлено і розіслано до українських Редакцій в Америці і Канаді заклик до всіх лемків-українців з Команьчі й околиці. Через надрукований в пресі заклик, жертводавці відчули голос братерських благань наших земляків й поспішили з допомогою. Для нас не було більшої радости, коли ми одержували від жертводавців листи, котрі зложили пожертви в сумі 1,014.00 долярів на відновлення 204-річної святині в Команьчі.

Повищу суму зібрано: Сиракюз, Н. Й. — 253.00 дол., збірщиками був Комітет; Ляшіне, Квіб., Канада — 209.50 дол., збірщики: І. Чурма й В. Кантуляк; Обирн, Н. Й. — 103.00 дол. збірщики: С. Фромель й П. Грицько; Алентавн, Па. — 98.50 дол., збірщики: І . Ганич і Д. Хорват; Віндзор, Онт. Канада — 79.00 дол., збірщик: В. Боїнка; Торонто, Онт. Канада — 75 дол., збірщик: Д. Гаргай; Клівленд, Огайо — 67.00 дол., збірщик: М. Сушко; Гартфорд, Кон. — 50.00 дол., збірщики: Т. Конка, М. Журат, В. Пішко й А. Цапік; Індивідуальні пожертви: 79.00 дол. — жертвували: по 20.00 дол., д-р Р. Граб, по 10.00 дол. — О. Островерха, інж. Б. Батицький, О. Крендульчак; по 5.00 дол. — О. Головінський, М. Вовчук, мґр. М. Котисьмин, І. Белей; по 3.00 дол. — В. Лесняк; по 2.00 дол. — О. Чайківська, І. Куцик; по 1.00 дол. — М. Попівна, М. Чолій.

Всім збірщикам й жертводавцям Комітет щиро дякує, бо та велика й щира допомога допоможе здійснити нашим землякам їхні задуми й тим самим зберігатиме їх при глибокій вірі й надії.

Як слід треба згадати, що 13 березня ц. р. Комітет післав на адресу церковного Комітету в Команьчі потрібний матеріял на віднову церкви.

Між іншим пишуть нам з Команьчі, що приділено їм молодого душпастиря о. Золочівського для допомоги о. Е. Калинюкові. Рівночасно вони згадують, що як тільки відновлять церкву, тоді почнуть будувати приходство, бо до цієї пори священики мешкають в чужій опустілій хаті, а бувше приходство спалене.

Ось, як бачимо, наші земляки в Команьчі, приналежні до славного українського народу, не відцуралися своєї віри й національности навіть тоді, коли ворог найгірше над ними знущався.

В. Майкович

Хроніка українського життя

В Англії

ШЕВЧЕНКІВСЬКА АКАДЕМІЯ В НОТТІНҐАМІ

23 березня ц. р. Відділ СУБ-у влаштував Шевченківське Свято. Його відкрив хор ім. Лисенка під диригентурою п. О. Пицка співом „Заповіту". Потім голова відділу п. М. Захарчук виголосив вступне слово, а Т. Гула відчитав реферат про тяжке переживання Пророка на засланні. П-ні Г. Бучок віддеклямувала поему „Іржавець", а п. Ю. Яремченко „Посланіє". В міжчасі згаданий вже хор відспівав ще дві пісні з творів Шевченка.

Частину програми виповнили зорганізовані діти. Хор ЮСУМ-у відспівав „Поклін Тобі Тарасе" і „Садок вишневий". Іншою точкою юних сумівців було виведення гагілок на тлі деклямації п. Т. Данковича. Цю сценку підготовив п. Ф. Стасів. Учні Укр. Недільної Школи під керівництвом п. Ф. Фешура виконали деклямації. Несподіванку зробили діти садка, керівничкою якого є п-ні М. Гложик, своєю збірною деклямацією.

Співом останньої стрічки „Заповіту" хор ім. Лисенка закінчив це свято.

● Величезні фабрики аеропляїнів Мессершмідта в Західній Німеччині, що під час війни частинно були зруйновані, з після війни на вимогу альянтів перейшли на продукцію кравецьких машин, — відновили продукцію пасажирських, вантажних і транспортових літаків з найновішими німецькими моторами.

ЗДА повинні до 1978 року здобути простори між Землею і Місяцем

Вашинґтон. — Технічний асистент президента летунської корпорації Белл, д-р Волтез Р. Дорнберґер зізнавав на комісії космічних просторів в Палаті Репрезентантів і сказав, що ЗДА мусять до 1978 року „здобути, закріпити й використати ті простори, які є між Землею й Місяцем", бо це конче потрібне для існування цієї країни. Д-р Дорнберґер був під час другої світової війни німецьким генерал майором і спеціялістом від керованих ракет. Тим всім повинні зайнятися збройні сили, а пізніше ті закріплені за ЗДА космічні простори були б поділені між військову команду і цивільну владу — відповідно до їх інтересів.

Неру хоче податись до димісії

Ню Дельгі. — Індійський прем'єр Джавагарлад Неру оприлюднив у цьому тижні бажання відсунутись від керми державою, щоб „почуватись як рядовий громадянин, а не як прем'єр". Неру, який має 68 років, почав зраджувати в останніх тижнях сильну перевтому. Проте його заява викликала паніку в проводі Конґресової партії. Неру — учень і наслідник великого Ґанді, не має собі рівного в Індії щодо авторитету імени та всестороннього знання міжнародних і крайових справ. Тому чужинецькі обсерватори в столиці Індії гадають, що його політичні приятелі не допустять, щоб Неру дімісіонував і викликав цим гостру кризу, а будуть переконувати його, щоб він обмежив свої дотеперешні обов'язки і функції, що їх він зосередив у своїх руках. Що більше, індійські політики висловлюють навіть вдоволення, що закінчиться ера „диктатури" Неру та що він, перестанвши напр. керувати всіми закордонними справами Індії, більше часу зможе присвятити власній партії, проти якої стоять тепер сильні противники. Ці справи мають вирішитись вже в найближчих днях.

Арамбуру остерігає армію проти вмішування до політики

Буенос Айрес, Арґентина. — Тимчасовий президент генерал майор Педро Е. Арамбуру, який 1-го травня мав передати урядування новообраному президентові Артурові Фрондізі, 29-го квітня промовляв біля пам'ятника визволителя Арґентини ґенерала Хозе де Сан Мартина, і закликав членів збройних сил „вернутися до касарень, кораблів і летунських баз, бо вже здобуто волю", яку тепер треба підтримувати тільки демократичним способом. „Стережімося інтриґантів і всіх тих, які закликають до організації сильного уряду, бо ці гарячі обіцянки ведуть до знищення, ненависти, поневолення і нужди". Розв'язку всіх проблем треба переводити демократичним способом. На інавґурацію нового президента Артура Фрондізі чекають делеґати 58-ох держав. Між ними є американський амбасадор до Арґентини Віллард Л. Болак.

● Джім Ґласс в Стрейтфордї, Оклагома, 25-го квітня відзначила свої 106-ті народини. Вона пам'ятає, як гриміли гармати під час громадянської війни, в якій її батько брав участь як вояк армії конфедератів. Вона виховала 10 дітей, з яких ще 6 живе. „Таємниця моєї довговічности — твердить Джім Ґласс — постійна праця від дитинства в рільництві. Колись були інші ліпші люди, вони мали менше, але більше одне одному помагали", — нарікає пані Ґласс.

†

Посмертна Згадка

СТЕПАН ЛЯЛЬКА, довголітній член Т-ва А. Гончаренка, Відд. 204 УНСоюзу в Ню Йорку, помер 30-го квітня 1958 р. Покійний нар. 1884 р. в м. Рогатин, Зах. Україна. Полишив у смутку дружину Катерину, доньку Юлію, двох братів в ріднім краю Михайла і Василя, сестру Марію в Америці. Похорон відбудеться в суботу, 3-го травня 1958 р., з пох. заведення П. Яреми, до церкви св. Юрія при 7-ій вул. в Ню Йорку, а опісля на цвинтар Кальварія. Проситься членів Відділу, вільних від праці, взяти численну участь в похороні. — В. И. П!

В. Гасій, секр.

ТАРЗАН, ч. 4052. Розпачлива хвилина.

NOW THE VERY ROOM SHOOK WITH SNARLING, RENDING COMBATANTS -- AND SOON THE TIDE OF BATTLE FAVORED THE ZIMBANS, FOR THEY GREATLY OUTNUMBERED THE APES.

WALA SHOUTED ORDERS, BUT COULDN'T STOP THE MAD BRUTES!

TARZAN, WHO HAD FOUGHT HIS WAY TO THE ALTAR, TURNED IN ALARM. SOMETHING HAD TO BE DONE -- BUT WHAT?

Distr. by United Feature Syndicate, Inc.

8-5-4052

Гарчання і бійка войовників струшували цілу кімнату.. І незабаром щастя перехилилося вбік зімбанів, бо вони великим числом переважували мавп.

Вала видавала накази, але не могла спинити ошалілих бестій!

Тарзан, пробивши собі дорогу аж до вівтаря, обернувся в тривозі. Треба щось зробити... Але що?